

KORONAVİRÜS SALGINI SONRASI AVRUPA EMEK PİYASASI

Kübra ECER¹

ÖZET

2020 yılının ilk çeyreğinde Koronavirüs salgını (Covid-19) önlemek amacıyla alınan tedbirler neticesinde, birçok ülke sosyal ve ekonomik kısıtlama içeren kararlar almak durumunda kalmıştır. Salgının etkileri, ilk olarak sağlık alanında yaşanan krizle ortaya çıkmış ancak zamanla ekonomik ve sosyal alanlarda da salgın etkisini göstermeye başlamıştır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından yayınlanan “Covid-19 ve Çalışma Yaşamı: Etkiler ve Yanıtlar” raporunda; Covid-19 salgınının çalışma yaşamına etkisinin oldukça kapsamlı olacağı, binlerce hatta milyonlarca insanın işsiz kalacağı tahmin edilmektedir. ILO, Covid-19'un neden olduğu sosyal ve ekonomik risk ile artan işsizliğin emek krizine yol açabileceğini öngörmekle birlikte ülkeleri bu hususta uyarmaktadır. Ekonomik faaliyetlerin azalması ve insan dolaşımının kısıtlanması emek piyasasını büyük oranda etkilemektedir. Covid-19 ile ilgili alınan tedbirlerin emek piyasasını yeniden şekillendireceği ve

¹Dr., İletişim Uzmanı, T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı,
E-Posta:kubra.ecer@iletisim.gov.tr

bu yeni durumun Avrupa Birliği (AB) üye devletleri üzerindeki etkisinin, ülkelerin ekonomik, sosyal ve kurumsal yapılarına bağlı olarak değiştireceği beklenmektedir. Emek piyasasında ortaya çıkacak muhtemel bir krizin AB düzeyindeki etkilerini azaltmak için zaman kaybetmeden tedbir politikalarının uygulanması gerekmektedir. Bu çalışmada; Covid-19 krizine karşı AB'nin nasıl bir yol izlediği ve yeni durumun Avrupa emek piyasasını nasıl şekillendireceği değerlendirilecektir.

Anahtar kelimeler: *Covid-19 Krizi, Emek Piyasası, İstihdam, İşsizlik.*

GİRİŞ

Yakın tarihteki en büyük salgın olan İspanyol gribi ile kıyaslanan ve küresel salgın haline gelen Covid-19'un etkileri ile tüm dünya mücadele etmektedir. Salgının, sağlık boyutunda etkilerini azaltma çabalarından biri olan sosyal mesafe tedbirinin uygulanma zorunluluğu, salgının etkisinin ekonomik ve sosyal alanlara taşınmasına neden olmuştur. Dünyada her ülke, salgının yayılmasını engellemek için farklı tedbirler uygulamaya çalışsa da sağlık alanında olduğu gibi ekonomik ve sosyal alanları salgının etkisinden kurtaramamıştır. Salgının ekonomik etkilerinin tam olarak görülebilmesi için henüz erkendir ancak olası etkiler üzerinden sonuçlar üzerine tahminler yapılabilmektedir. Bu tahminler karar alıcılarının uygulayacağı politikaları şekillendireceğinden faydalı oldukları düşünölmektedir.

Salgınla mücadelede uygulanan sosyal mesafe, diğer ülkelerle olan sınırları kapatma ve günlük hayata ilişkin birçok kısıtlama, tüm ülkelerde ekonomik durgunluk ve kriz endişesi yaratmıştır. Ortaya çıkan küresel salgın ve bu nedenle uygulanmak zorunda kalınan kısıtlamalar,

duruma hazırlıksız olan tüm sektörleri etkilemiştir. Ülkelerin ardı ardına karantina uygulamasına başlamaları neticesinde ekonomik faaliyetlerin azalması ile meydana gelen arz ve talep şokları emek piyasasını büyük ölçüde etkilemiştir. Ülkeler her ne kadar firma ve bireyleri korumak için önlemler almaya çalışsa da normale dönüşün belirsiz olmasından dolayı önlemlerin beklenen etkiyi yaratamamış olduğu görülmektedir.

Ülkelerin Covid-19 ile ilgili aldığı tedbirlerin yanı sıra AB birlik düzeyinde tedbirler almaya ve uygulamaya başlamıştır. Ancak AB, vatan-daşları tarafından salgının etkilerinin giderilmesi konusunda yoğun eleştirilere maruz kalmıştır. AB'nin, yalnızca ekonomik değil aynı zamanda sosyal ve siyasal misyonları olan bir yapı olma iddiasını, Covid-19 krizi sonrası uygulayacağı politikalar ile desteklemesi beklemektedir. Bu bağlamda Covid-19 krizinin emek piyasası üzerindeki etkisini hafifletmek için izlediği politikalar ve yeni durumun Avrupa emek piyasasını nasıl şekillendireceği değerlendirilecektir.

COVID-19 SONRASI EMEK PİYASALARININ DURUMU

İlk kez Çin'de görülen ve kısa bir zaman diliminde tüm dünyaya yayılan Covid-19, solunum yollarını etkilemesi ve kolay bulaşması nedeniyle tüm dünyada kısmi/tam karantina uygulaması, seyahat sınırlamaları ile ülke sınırlarını kapatmaya varan tedbirler uygulanmasına neden olmuştur. Hükümetler Covid-19 nedeniyle karantina uygulamak zorunda kalmıştır ve öngörülemeyen bu durum tüm sektörleri etkilemiştir. Tüm dünyada ekonomik faaliyetlerin azalmasına yol açmış ve yaşanan durgunluğın ardından büyük bir ekonomik kriz beklentisi oluşmuştur. “Yaşanan ekonomik şok hem arz hem de talep yönlüdür. İlk arz şoku, tedarik zinciri kesintisinden kaynaklanmıştır. Bu durumu

çalışanların çalışmalarının azaltılması ya da durdurulması izlemiştir. İlk talep şoku ise sağlık ve ekonomik durum hakkındaki belirsizlikten kaynaklanmıştır. Gelirdeki düşüş, talebin daha da düşmesine yol açmış, bu da işletmelerin çalışanlarına ödeme yapmakta ve mali yükümlülüklerini yerine getirmekte güçlük çektiği için arzda kesintilere yol açmıştır. Karantina önlemleri devam ettikçe ikinci dalga etkilerinin daha da güçlenmesi muhtemeldir. Birtakım mal ve hizmetlerin tüketimi salgın sona erdiğinde eski düzeyine dönebilecekken, bazı mal ve hizmetler için bu durum mümkün olmayacaktır. Talep belirsizlikten etkilenir. Vatandaşlar gelecek konusunda endişe ettikleri için ihtiyati tasarruflarını artırabilirler. Sağlık sorunu ne kadar uzun sürerse, ekonomik zorluklar o kadar uzun sürecektir” (Demertzis vd., 2020, s. 5). “Arz ve talep yönlü şokun birlikte ortaya çıktığı bu iktisadi durumda, sektörler şoklardan farklı düzeyde etkilenirler” (Bayar, Günçavdı ve Levent, 2020, s. 7). Örneğin; tarım sektöründeki esneklik Covid-19 salgını ile test edilmiştir. Otel ve restoranlardan gelen talepteki küresel bir çökme ise yüzde 20’dir. Salgın ile birlikte birçok işyeri evden çalışma politikasını benimsese de imalat sektörü evden çalışmaya uygun bir sektör değildir. Kimya sektörünün küresel üretimini 2008 krizinden bu yana sektördeki en kötü büyüme olan yüzde 1,2 oranında azaltması beklenmektedir (Nicola vd., 2020, s. 185). “Uluslararası Para Fonu (IMF) tahminlerine göre ise dünya genelinde ekonominin yüzde 5 oranında daralması beklenmektedir. Ancak son durum, alınan tedbirlerin ve salgının gidişatına göre şekillenecektir” (Bayar vd., 2020, s. 7). Arz şokları ve belirsizlik nedeniyle toplam talebin azalması durumlarında işsizliğin artması beklenmektedir.

Covid-19, bir sağlık kriziyken, uygulanmak zorunda kalınan önlemler nedeniyle ekonomik kriz haline dönüşmüştür. Karantina önlemleri

nedeniyle bazı firmalar uzaktan çalışma sistemini uygulamaya başlarken, faaliyetleri uzaktan çalışmaya uygun olmayan firmalar ise üretimlerini durdurmak zorunda kalmıştır. Ancak üretim dursa da sabit maliyetler devam etmektedir. Ayrıca salgının ne zaman biteceğine dair öngörünün olmamasının yarattığı belirsizlik arzın yanı sıra talebi de etkilemiştir. Bu durum gelir ve iş kayıplarına yol açmıştır. “Covid-19 krizinin etkisinin, çalışan nüfusun en savunmasız kesimleri üzerinde yoğunlaşması muhtemeldir. Ekonomik faaliyet üzerindeki kısıtlamalar temel olarak daha düşük ücret ve daha kötü istihdam koşulları olan çalışanları etkilemektedir. Etkinin kadınlar ve genç işçiler için de önemli olduğu görülmektedir. Emek piyasasındaki dezavantajlı grubun muhtemel işsizlik ve ani gelir kayıplarıyla karşı karşıya kaldığı veya kalacağı senaryolarına hazırlıklı olunmalıdır. İşsiz insanlar için zorlukların, kısa ve orta vadede oldukça önemli olması muhtemeldir, çünkü azalan ekonomik faaliyetlerin olduğu bir dönemde iş aramak zorunda kalacaklardır” (EU Science HUB, 2020, s. 4). Dünyanın birçok ülkesinde, hükümetler salgının neden olduğu ekonomik zorlukları telafi etmek üzere destekte bulunmuştur ancak belirsizliğin devamı bu destekleri ne kadar daha sürdürebilecekleri konusunda hükümetleri zorlamaktadır.

ILO tarafından Mart 2020 yılında yayınlanan raporda, Covid-19 krizinin emek piyasasında muhtemel etkileri üçe ayrılmıştır (2020):

- **İstihdam miktarı:** Küresel düzeyde işsizliğin artacağı, istihdamın ise azalacağı tahmin edilmektedir. İşsizlik seviyesinin en iyi ihtimalle 5.3, en kötü ihtimalle ise 24,7 milyon arasında artması beklenmektedir. Ayrıca, işgücü talebindeki azalma büyük olasılıkla ücretler ve çalışma saatlerinde aşağı yönlü bir düzeltmeyle sonuçlanacaktır.

- **İşlerin kalitesi:** Karantina önlemleri ve ekonomik aktivitedeki düşüş nedeniyle işgücü arzındaki azalma büyük olasılıkla işçiler için büyük gelir kayıplarına neden olacaktır. Bu, işletmelerin sürekliliğini ve ekonominin dayanıklılığını bozacaktır. Ayrıca, gelirdeki düşüş, yoksulluk sınırına yakın ya da daha düşük olan işçiler üzerinde yıkıcı bir etkiye sahip olacaktır.
- **Emek piyasasındaki olumsuz durumlara karşı daha savunmasız olan emek grupları üzerindeki etki:** Salgın, nüfusun belirli grupları üzerinde orantısız bir etkiye sahip olduğundan, eşitsizliği daha da kötüleştirecektir. Krize karşı daha savunmasız olduğu belirlenen gruplar; hizmet sektöründe çalışanlar, yaşlılar, hastalar, gençler ve göçmenler olarak belirtilebilir.

Covid-19 krizinin küresel bir problem olarak sağlık, istihdam, büyüme, uluslararası ticaret gibi alanları önemli düzeyde etkilemektedir. Ülkelerin bu süreçte ekonomik büyümeyi hedeflemesinin tek başına yeterli olamayacağı bu nedenle toplumun krizden en çok etkilenen kesiminin ekonomik ve sosyal koşullarını iyileştirmek gerekmektedir.

COVID-19 SONRASI AVRUPA EMEK PİYASASI VE UYGULANAN POLİTİKALAR

Covid-19 salgını, AB'nin karşılaştığı önemli zorluklardan biri olarak kabul edilmektedir. “Açık sınırlar, salgına karşı koordineli bir yaklaşım gerektirmektedir. AB ülkeleri arasında sınırların açık olması ve kontrolsüz seyahat edilebilmesi nedeniyle, iş birliği içerisinde hareket edilmesi gerekir. Aksi halde sağlık ve ekonomi olduğundan daha kötüye gidebilir” (Demertzis, 2020, s. 5). Avrupa ülkeleri salgının başlangıcında tek taraflı sınır kapatma gibi ulusal tedbirlere odaklanmışlardır.

Ancak salgın tüm Avrupa'yı etkilediğinden, AB'nin üye ülkeleri desteklemek için uluslar üstü kararlar alması gerektiği fark edilmiş ve bu yönde tavsiye kararları alınmıştır.

Avrupa'da ulusal ve bölgesel yetkililer, sağlık ve ekonomi politikalarını uygulamaktan esas olarak sorumludur. Ancak Avrupa ülkeleri birbiriyle yakından ilişkilidir ve bu nedenle bu yanıtların Avrupa düzeyinde koordine edilmesi gerekmektedir (Demertzis, 2020, s. 3).

AB Konseyi, 10 Mart 2020 tarihinde Covid-19 salgını ve etkileri ile mücadele edebilmek için dört öncelik üzerinde anlaşmıştır. Bu öncelikler (ILO, 2020):

- **Virüsün yayılmasını sınırlamak,**
- **Tıbbi teçhizatın sağlanması,**
- **Aşı dahil salgınla ilgili araştırmayı teşvik etmek,**
- **Salgının sosyo-ekonomik sonuçlarıyla mücadeledir.**

AB, mali kuralları hafifletmek ve üye devletlerin kamu harcamalarını desteklemek için bir dizi önlem almış, üye devlet ekonomilerini desteklemesine izin vermek için yardımla ilgili kurallarını geçici olarak değiştirmiştir. Avrupa Parlamentosu, 17 Nisan 2020 tarihinde, Covid-19 salgını ve sonuçlarıyla mücadele etmek için AB koordineli eylemi hakkındaki kararı onaylamıştır. Ayrıca, Avrupa Komisyonu, Covid-19 Müdahale Yatırım Girişimi kapsamında, Avrupa Sosyal Fonu da dahil olmak üzere salgınla mücadele etmek için AB fonlarının kullanımını daha esnek hale getirmek ve basitleştirmek için önerilerde bulunmuştur (ILO, 2020).

Salgından korunmak için uygulanan karantina önlemleri neticesinde azalan üretim faaliyetleri ve talep düşüşü tüm dünyada olduğu gibi

AB'yi de etkilemiştir. “Sosyal etkileşimi sınırlayan tedbirlerin, sektörel etkilerin çok ötesinde önemli ekonomik etkileri bulunmaktadır. Ekonominin büyük bölümü, dijital çağda bile insanlar arası etkileşimlere bağlıdır. Başlangıçta, Avrupa ekonomisine yönelik şok, Çin'deki karantina nedeniyle tedarik zincirindeki kesintilerden kaynaklanmıştır. Ancak virüs yayıldıkça, Avrupa ülkelerinde, özellikle İtalya'da, ilave karantina önlemleri alınmıştır. Karantina önlemleri alındıkça, üretim çeşitli şekillerde etkilenmektedir. Başlangıçta çoğunlukla turizm ve ulaştırma sektörleri etkilenirken, önlemler ne kadar uzun sürerse ve ne kadar kapsamlı hale gelirse, tüm ekonomi o kadar fazla etkilenmektedir (Demertzis, 2020, s. 4).

Krizin işgücü piyasası üzerindeki etkisinin de bazı ülkelerde çok daha güçlü olması muhtemeldir. Acil durum mekanizmalarına dayanan toplu bir AB müdahalesi, en çok ihtiyaç duyulan ülkelere destek sağlamak için oluşturulmuştur (EU Science HUB, 2020, s. 5). Eurofound'un 2015 yılında yaptığı araştırmaya göre, Avrupa'daki işçilerin yaklaşık yüzde 20'si, ara sıra da olsa uzaktan çalışma yapmaktadır. Eurostat'a göre 2019'da ise 15-64 yaş arasındaki işçilerin sadece yüzde 5,4'ü düzenli olarak evden çalışmaktadır. Bu istatistikler, uzaktan çalışmanın salgından önce oldukça nadir uygulanan bir sistem olduğunu göstermektedir. Ancak bu salgının Avrupa'da uzaktan çalışmayı artıracığı beklenmektedir. Global Workplace Analytics tarafından yapılan bir araştırmada uygulanan ankette; beyaz yakalı çalışanların yüzde 76'sı, Covid-19 krizi sonrasında en az haftada bir kez evden çalışmaya devam etmek istediğini belirtmiştir. Krizden etkilenen bazı ülkelerde uzaktan çalışmanın daha az benimsendiği ve bu durumun kriz sonrası toparlanmayı de zorlaştırdığı görülmektedir (ILO, 2020). Karantina ile bazı sektörler, yapıları uzaktan çalışmaya uygun olması nedeniyle,

karantina süresince uzaktan çalışmaya geçerken, bazı sektörler, yapılı-rının uzaktan çalışmaya uygun olmaması nedeniyle tamamen faaliye-tini durdurmak zorunda kalmıştır.

AB, Covid-19 salgınının etkileriyle mücadele etmek için birçok mali yardım için kararlar almış olsa da AB vatandaşlarından tepki görmektedir. “AB iş birliğinin ilgili ulusal bağlamda nasıl algılandığı hakkında yapılan araştırmada, salgına AB'nin tepkisinin çok az, çok geç olduğuna dair genel bir algı bulunduğu ortaya çıkmıştır. İskandinav ülke-leri krizle başa çıkmak için kendi kendine yeterli olduğundan AB'nin desteği kamuoyunda bir tartışma konusu değildir. Avrupa koordinas-yonuna ihtiyaç, ülkelere göre değişmektedir. Örneğin Finlandiya daha fazla AB iş birliği talep ederken, İsveç birlik bazında çözüm aramamak-tadır. Danimarka ise salgın sonrası ekonomik iyileşmede daha fazla AB desteği talep etmektedir. Salgın sonrası mali ve ekonomik kriz korkusu İtalya, İspanya, Yunanistan ve Doğu Avrupa üye ülkelerinde ise bü-yüktür” (Russack ve Blockmans, 2020, s. 2).

Alınacak önlemlerin ekonomik sonuçlarının büyük olması olasıdır an-cak krize karşı, yetkililer tarafından koordineli ve cesur bir yanıt veril-mesi gerekmektedir. İlk olarak, ulusal sağlık hizmetlerine yüksek mik-tarda ulusal fon sağlanmalıdır. İkincisi, bireyleri (serbest meslek sahip-leri gibi), şirketleri ve en çok etkilenen yerel toplulukları desteklemek için hedeflenmiş önlemler uygulamaya konulmalı veya güçlendirilme-lidir (Demertzis vd., 2020, s. 1). Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi (EESC), Komisyonun üye devletler için revize ettiği istihdam kılavuz-larının Covid-19 salgınının neden olduğu yaklaşan istihdam ve sosyal krizi dikkate alacak şekilde uyarlanmasını talep etmiştir. Böylelikle Av-rupa'nın işgücü piyasaları üzerindeki olumsuz etkilerini hafifletebile-cektir. Acil durum Covid-19 istihdam kılavuzu, kısa vadeli çalışma

düzenlemeleri, gelir desteği, hastalık raporu ücretlerinin uzatılması, işverenlerin ödeyeceği sosyal güvenlik primlerinin ertelenmesi, ön vergi gibi krizin etkisini azaltmak için gerekli olan etkili geçici önlemleri içermelidir (EESC, 2020). Bu minvalde Avrupa Komisyonu, SURE sistemini kurma önerisinde bulunmuştur. SURE, acil hallerde işsizlik risklerini azaltmak için geçici destek sağlayan bir yapıdır. SURE, üye devletlerin teminatlarını kullanarak finansal piyasalardan 100 milyar euroya kadar borç almak ve sonra onları, istihdamın korunması için kamu harcamalarında ani artışlarda kullanılmak üzerine kuruludur (EC, 2020).

SURE, salgın ile başa çıkmak ve en hasarlı ve/veya mali açıdan zayıf üye ülkelere yardımcı olmak için ulusal politikalar üzerinde bir etkisi olabilir, ancak bu etkinin sınırlı olması muhtemeldir. Potansiyel olarak, SURE'nin en önemli özelliği, kendisini açıkça gelecekteki bir Avrupa İşsizlik Sigortası planının öncüsü olarak belirtmesidir. Avrupa işsizlik sigortası fikri uzun süredir tartışılmaktadır ancak 2008-09 mali ve ekonomik krizinden sonra tartışmalar ivme kazanmıştır. Ekonomik ve parasal birliğin sadece finansal sistem için değil, işgücü piyasaları ve bireyler için de bir tür sigorta birliğine ihtiyaç duyduğu konusunda geniş bir mutabakat olsa da üye devletlerin bu konuda bir direnci bulunmaktadır. Salgının neden olduğu bu kriz döneminde SURE söz konusu direnci aşarsa, Avrupa düzeyinde kalıcı bir işsizlik sigortası sistemi kurmak için SURE önemli bir adım olacaktır (Beblavý, 2020, ss. 1-4). Ancak üye ülkelerin iş ve sosyal güvenlik sistemlerinin birbirinden farklı olması nedeniyle ortak uygulama oluşturmak zorlayıcı olacaktır.

SURE, kriz anında Avrupa dayanışmasının bir göstergesi olduğundan dolayı da benimsenmektedir. Bu durum rasyonellikten uzak olarak

değerlendirilebilir ancak Avrupa Dış Eylem Servisi'nin belirttiği üzere; salgın sonrası Rusya ve Çin, Avrupa'ya karşı dezenformasyon stratejisini kullanmaktadır. AB'nin salgınla mücadele konusunda etkin olmadığı iddia edilmektedir. Yapılan araştırmada İtalyanların yüzde 88'i AB'nin kendilerine yardım etmediğini düşünürken, Slovakların yüzde 25'i (Rusya'nın yardım etmemesine rağmen) Rusya'nın AB'den daha yüksek bir oranda kendilerine yardım ettiğini düşünmektedir. Bu durum AB'ye desteği hızla düşürmektedir. Bu nedenle AB, siyasi zorunlulukları hafife almamalıdır (Beblavý, 2020, s. 4). SURE sistemi ile sosyal ve ekonomik destek de bulunması, AB'nin vatandaşlarına verdiği önemi kanıtlayacağı bir alan haline gelmiştir. Böylelikle dezenformasyonların da önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Bazı üye ülkelerin kısa çalışma sistemleri bulunsa da bazı üye ülkelerin kısa çalışma ile ilgili bir uygulaması bulunmadığından, bu sistemle hükümetlerin kısa çalışma programlarını benimsemeye ve uygulamaya başlayacağı düşünülmektedir. SURE, Avrupa İşsizlik Sigortası için adım olarak değerlendirildiğinde oldukça önemli bir gelişme olarak görölmektedir.

Salgın sırasında uzaktan çalışma artmıştır. Bu durumun emek piyasasında bazı kalıcı değişikliklere yol açacağı öngörülmektedir. Bu süreç, emek piyasasında dijital dönüşüm için bir mihenk taşı olarak değerlendirilebilir. Uzaktan çalışma için en azından temel düzeyde de olsa dijital beceri gerekmektedir. Bu bağlamda Avrupa Komisyonu'nun 2018 yılında kabul ettiği Dijital Strateji'nin önemi anlaşılmaktadır. Emeğin dijital becerileri kazanması, güçlü bir dijital ekonomi, istihdam ve Avrupa'nın rekabet gücü için oldukça önemlidir. İhtiyaç duyulan sektörlerde çalışanların dijital becerilerinin artırılması Avrupa Komisyonunca desteklenmektedir. "Bilgi yoğun sektörlerde ileri teknoloji kullanılmaktadır. Küresel rekabet gücünün ileri düzeyde olduğu

bir AB dijital pazarı, emeğin dijital becerilerinin artırılmasıyla mümkün hale gelecektir. Bu ise mevcut ekonominin bilgi ekonomisine yakınlığı ile de ölçülmektedir” (Güner, 2020, s. 374). Buna paralel olarak karantina döneminde yapay zekâ teknolojilerinin ve otomasyonun kullanımı artmıştır. Bu durumun salgın sonrasında da devam edeceği düşünülmektedir. Özetle, Covid-19 krizinin ve sosyal mesafe zorunluluğu nedeniyle uygulanan kısıtlamaların işgücü piyasası üzerinde büyük bir etkisi bulunmaktadır. Avrupa Komisyonu ve ulusal hükümetler, piyasada kalabilmek için mücadele eden işçileri ve işletmeleri desteklemek için çeşitli finansal ve mali tedbirler uygulamıştır. Ancak beklentiler, emek piyasasının ve çalışma şeklinin kalıcı olarak değişeceği yönündedir.

SONUÇ

Covid-19 salgını devam etmektedir ve henüz kesin olarak sonuçları üzerine değerlendirme yapmak mümkün değildir. Ancak salgın ve etkileri ile mücadele etmek için olası tahminlerde bulunmak, politika kapsamını belirleyen politika uygulayıcılar için yol gösterici olmaktadır. Bu bağlamda AB, Covid-19 krizi sonrası yürüttüğü politikalara yapılan eleştirileri dikkate alarak SURE ile yeni bir adım daha atmıştır. Salgın tüm dünyada olduğu gibi Avrupa içinde büyük bir zorluk oluşturmaktadır.

AB ekonomik, siyasi ve sosyal misyonlarına uygun bir yol izlemelidir. Ekonomik faaliyetlerin azalması ile işsiz kalacak bireyler için çeşitli önlemler alınması ve bu bireylerin desteklenmesi gerekmektedir. Covid-19 krizini derinden hisseden tüm vatandaşlar için ‘ne gerekiyorsa

yapılmalı' düsturu benimsenmelidir. Aksi takdirde üye ülkelerde AB desteği düşmeye devam edecektir.

Karantina süreçlerinde artan evden çalışmanın, salgın sonrasında da devam edeceği ve otomasyon kullanımının artacağı öngörülmektedir. Bu nedenle vatandaşların dijital becerilerinin artırılmasının, güçlü bir dijital ekonomi ve AB'nin rekabet gücü için faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Nicola, M., Alsafi, Z., Sohrabi, C., Kerwan, A., Al-Jabir, A., Iosifidis, C., Agha, M. & Agha, R. (2020). The socio-economic Implications of the Coronavirus Pandemic (COVID-19): A Review. *International Journal of Surgery*, (78), 185-193.
- Bayar, A.A., Günçavdı, Ö. & Levent, H. (2020). Covid-19 Salgının Kadınların Çalışma ve Hane Yaşamı Üzerine Etkileri. İstanbul Politik Araştırmalar Enstitüsü.
- EU Science HUB. (2020). The Impact of Covid Confinement Measures on EU Labour Market, Publications Office of the European Union.
- Güner, O. (2019). Avrupa Birliği'nin Bilim ve Araştırma Alanındaki Heterojen Yapısına Dair Bir Değerlendirme. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 13, 357-376.
- Fana, M., Tolan, S., Torrejón, S., Urzi Brancati, C. & Fernández-Macías, E. (2020). The Covid Confinement Measures and EU Labour Markets, Publications Office of the European Union.
- Demertzis, M., Sapir, A., Tagliapietra, S. & Wolff, G. (2020). An effective economic response to the coronavirus in Europe, Policy Contribution, Issue N:6.
- European Commission. (2020). Proposal for a Council Regulation on the establishment of a European instrument for temporary support to mitigate unemployment risks in an emergency (SURE) following the COVID-19 virus outbreak. Brussels: European Commission, April 2.

- Beblavý, M. (2020). Protecting employment in the time of coronavirus: What is the EU's €100 billion going to buy? Centre for European Policy Studies Policy Insight No:2020-08. Eriřim adresi (06.07.2020): <http://aei.pitt.edu/id/eprint/102714>
- Russack, S.; Blockmans, S. (2020). How is EU cooperation on the Covid-19 crisis perceived in member states? *Centre for European Policy Studies*, Erişim adresi (06.07.2020): <http://www.ceps.eu>
- EESC. (2020). EESC asks for 2020 Employment Guidelines to be adapted in the face of Covid-19 pandemic. Erişim adresi (06.07.2020): <https://www.eesc.europa.eu/en/news-media/press-releases/eesc-asks-2020-employment-guidelines-be-adapted-face-covid-19-pandemic>
- ILO. (2020). COVID-19 and the world of work: Impact and policy responses. Erişim adresi (06.07.2020): <https://www.ilo.org/global/topics/coronavirus>